

Työ- ja elinkeinoministeriö
(tem.kirjaamo@tem.fi)

TEM/1334/03.01.01/2017

**LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA LAIKSI INNOVAATORAHOITUS-
KESKUS BUSINESS FINLANDISTA JA BUSINESS FINLAND – NIMISESTÄ
OSAKEYHTIÖSTÄ**

1 Ehdotuksen keskeinen sisältö ¹

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista (Rahoituskeskus) sekä Business Finland – nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä (Yhtiö). Rahoituskeskus kuuluisi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan. Yhtiö olisi Rahoituskeskuksen omistajaohjauksessa.

Laissa säädettäisiin Innovaatorahoituskeskus Tekesin nimen muuttamisesta Innovaatorahoituskeskus Business Finlandiksi sekä Finpro Oy:n nimen muuttamisesta Business Finland Oy:ksi. Laissa säädettäisiin Tekesin ja Finpron toimintojen uudelleenjärjestämisestä sekä Rahoituskeskuksen ja Business Finland -osakeyhtiön tehtävistä ja johtamisesta.

Uudistuksen yhteydessä kumottaisiin laki innovaatorahoituskeskus Tekesistä (717/2008) ja laki Finpro – nimisestä osakeyhtiöstä (1446/2015). Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesitykseen.

2 Keskeiset ehdotukset ²

Luonnoksen mukaan ”nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä yhtiömuotoinen toimija voi vastata vaikeasti ennakoitaviin asiakkaiden palvelutarpeiden muutoksiin ketterämmin kuin virastomuotoinen toimija. Merkittävän julkisen vallan käyttö (perustuslaki 124 §) säilyisi kuitenkin Rahoituskeskuksessa. Tämä on yksi tärkeä syy siihen, miksi uuden toimijan rakenteeksi ja johtamismalliksi ehdotetaan viraston (Rahoituskeskus) ja yhtiön muodostamaa kokonaisuutta.

¹ Luonnos TEM/1334/03.01.01/2017

² Luonnos TEM/1334/03.01.01/2017

Vaihtoehtona olisi koko virasto- yhtiö – kokonaisuuden yhtiöittäminen. Tämä johtaisi kuitenkin ongelmalliseen tilanteeseen niiden tehtävien osalta jotka sisältävät julkisen vallan käyttöä tai merkittävää julkisen vallan käyttöä.

Toisena vaihtoehtona on kaiken toiminnan muuttaminen virastomuotoiseksi.”

Uudella toimijalla olisi noin 650 henkilöä palveluksessaan, lähes 40 toimipistettä ulkomailla sekä 15 alueellista toimipistettä Suomessa. Tavoitteena on, että Business Finland aloittaa toimintansa 1.1.2018.

Rahoituskeskuksen ja Yhtiön tehtäväjaon sekä Yhtiön organisoitumisen on määrä tarkentua uudistuksen toimeenpanon edetessä. Lausuntomateriaalissa ei ole luonnosta valtioneuvoston asetuksesta, jolla sekä viraston että yhtiön tehtävistä säädettäisiin tarkemmin. *Tätä voi pitää puutteena.*

Yritysten nykyisten tukimuotojen sääntely säilyisi ennallaan. Uudistuksella haetaan toiminnan vaikuttavuuden ja tehokkuuden kehittämistä siirtämällä pääosa tehtävistä ja henkilöstöstä Yhtiöön. Alustavan arvion mukaan Rahoituskeskukseen tulisi alle 50 henkilöä ja Yhtiöön yli 550. Valtiontalouden tilanteen vuoksi lähivuosina niukkenevat resurssit halutaan yhdistetyssä organisaatiossa hyödyntää tehokkaammin. Hallituksen esityksessä sekä vaihtoehtojen arvioinnissa ja esityksen vaikutusten arvioinnissa korostuu vahva usko yhtiömuotoisen toimijan paremmuuteen suhteessa esim. virastomuotoiseen toimijaan. Finpro on jo nykyisellään yhtiö (ja sen edeltäjä yhdistys), joten toiminnan tuloksiin (joihin ei hallituksen esityksen mukaan olla täysin tyytyväisiä) vaikuttanevat muutkin tekijät kuin organisaatiomuoto. Vaikka Tekesin ja Finpron voimavarojen yhdistäminen yhtenäisesti johdetuksi asiakaspalvelu-kokonaisuudeksi sinällään olisi perusteltua, ovat valitun toteuttamisvaihtoehdon edut varsin yleisellä tasolla ja tarkoitushakuisesti perusteltu.

Pardia pitää virastomuotoa tarkoituksenmukaisena tapana järjestää toiminta. Tällöin ei myöskään tule ongelmia julkisen vallan käytön osalta eivätkä henkilöstön palvelussuhteiden ehdot heikkene.

Organisaatio ja henkilöstövaikutukset ³

Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset liittyisivät henkilöstön siirtoihin Yhtiön palvelukseen. Uutta virastoa tai uutta yhtiötä ei perustettaisi, vaan Innovaatorahoituskeskus Tekes ja Finpro Oy jatkaisivat toimintaa uudella nimellä, muutetuilla tehtävillä ja uudistetulla johtamisjärjestelmällä.

Finpro Oy:n työntekijät jatkaisivat yhtiön palveluksessa vanhoina työntekijöinä. Rahoituskeskukseen jäävään henkilöstöön sovelletaan edelleen valtion virkamieslain sekä työsopimuslain säännöksiä.

Yhtiöön siirtyvän nykyisen Tekesin henkilöstön palvelussuhteiden jatkuvuus turvataan. Business Finland – kokonaisuuteen kuuluvan henkilöstön kokonaismäärää ei ole siirron yhteydessä tarkoitus vähentää.

³ Luonnos TEM/1334/03.01.01/2017

Yhtiöön siirtyvien henkilöiden virat lakkaisivat ilman irtisanomista ja henkilöstö siirtyisi työsuhteeseen Yhtiöön. Siirtyvän henkilöstön työsuhteiset tehtävät ja niissä oleva henkilöstö siirtyvät siirron yhteydessä Yhtiöön 1.1.2018. Palvelussuhteen lajin muuttumisella ei olisi vaikutusta palvelussuhteen jatkuvuuteen.

Liikkeen luovutusta koskevista säännöksistä seuraa, että liikkeen luovutuksen piirissä olevat henkilöt siirtyvät luovutuksensaajan eli Business Finland Oy:n (Yhtiö) palvelukseen. Luovutuksen saaja eli Yhtiö on velvollinen noudattamaan voimassa olevien työ- virkaehtosopimusten määräyksiä kuluvan sopimuskauden loppuun.

Siirtyvät kokonaisuudet määritellään liikkeenluovutuksen yhteydessä. Osa Rahoituskeskuksen henkilöstöstä jatkaisi saman toimijan palveluksessa tehtävien uudelleenjärjestelystä huolimatta. Tekesin henkilöstöstä noin 50 henkilötyövuotta jatkaisi Rahoituskeskuksen palveluksessa ja noin 550 henkilötyövuotta toimisi Business Finland Oy:ksi muuttuvan osakeyhtiön palveluksessa (Yhtiö).

Tekesistä siirrettäisiin Business Finland – nimiseksi muuttuvaan nykyiseen Finpro Oy:hyn liikkeenluovutuksena noin 250 henkilötyövuotta.

Pardia kiinnittää huomiota muun muassa siihen, että esimerkiksi 1) lisäeläkkeiden turvaamisesta ei ole siirtymäsäännöksissä mainintaa, 2) liikkeenluovutuksen tuoma suoja palvelussuhteen ehtoihin jää suunnitellun aikataulun perusteella (1.1.2018) vain kuukauden mittaiseksi, 3) irtisanomissuojaa ei ole lainkaan.

Ehdotamme tehtäväksi seuraavia lisäyksiä ja täsmennyksiä.

Hallituksen esityksen yksityiskohtaisiin perusteluihin on siirtymäsäännöstä koskevaan 18 §:ään avattava hyvin täsmällisesti virkamieslain 5 e ja 5 f §:ien ja työsopimuslain 1 luvun 10 §:n säännösten sisältö ja kuvattava henkilöstön siirtymisen menettelytavat. Esimerkiksi maakuntauudistuksen voimaannapolain valmistelun yhteydessä on liikkeenluovutuksen periaate ja henkilöstön asemaan liittyvät järjestelyt kuvattu tavalla, jota voi nyt lausuntokierroksella olevan hallituksen esityksen siirtymäsäännöksen viimeistelyssä soveltuvien osin hyödyntää.

Korostamme, että henkilöstö on otettava laajasti mukaan uudistuksen valmisteluun ja jatkovalmistelu on tapahduttava yhteistoimintalainsäädännön edellyttämällä tavalla. Uudistuksen henkilöstöpoliittiset periaatteet on pikimmiten valmisteltava. Yhteistoiminnasta ja henkilöstöpoliittisista periaatteista on tarpeen saada maininta henkilöstövaikutusten arviointia koskevaan lukuun.

Henkilöstölle on tärkeää henkilöstövaikutusten arvioinnissa oleva maininta, ettei henkilöstön kokonaismäärää ei ole uudistuksen yhteydessä tarkoitus vähentää. Siirtymäsäännöksessä on aivan oikein myös todettu, ettei palvelussuhteen lajin muuttumisella virkasuhteesta työsuhteeksi ole vaikutusta palvelussuhteen jatkuvuuteen. Vaikutusten arviointiin on hyvä lisätä, että henkilöstösiirtoja paikkakunnalta toiselle suoritetaan vain vapaaehtoisuuteen perustuen.

Yhtiöön siirtyvän henkilöstön eläketurvan säilyminen on todettu lain 18 pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa. Eläketurva on tarpeen kirjata laissa omaan pykäläänsä.

Liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti luovutuksen saaja eli Yhtiö on velvollinen noudattamaan voimassa olevien virka- ja työehtosopimusten määräyksiä kuluvan sopimuskauden loppuun (käytännössä valtion virka- ja työehtosopimusta). Liikkeenluovutuksen tuoma suoja palvelussuhteen ehtoihin jää vain kuukauden mittaiseksi, mikäli ehdotettu perustamis- ja siirtoajankohta on 1.1.2018. *Pidämme tärkeänä, että Yhtiöön siirtyvien kanssa käydään tulevan työsuhteen keskeiset ehdot läpi hyvissä ajoin ennen siirtoajankohtaa. Edellytämme, että työ sopimuksilla sovittavat palvelussuhteenehdot säilyvät vähintään saman tasoisina kuin ennen siirtoa Yhtiöön.*

Lain 18 pykälässä ja pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että henkilöstö siirtyy luovutushetkellä olevalla euromääräisellä palkalla Yhtiöön. *Vaikutusten arviointiin on lisättävä, että uudistuksessa on tarkoitus säilyttää henkilöstön tehtävien vaatuvuus ja samalla palkkaus vähintään ennallaan ja tarjota mahdollisuuksien mukaan myönteistä ura-, tehtävä- ja palkkakehitystä.*

Hallituksen esityksessä ei ole mitään viittausta Yhtiön työnantajatoimintaan tai sovellettaviin sopimuksiin. *Korostamme, että valtion kokonaan omistaman Yhtiön tulee olla järjestäytynyt työnantaja ja työehdoista on sovittava työnantajan tai henkilöstöä edustavien työntekijäjärjestöjen välisillä työehtosopimuksilla.* Tietojemme mukaan Finpro on tällä hetkellä järjestäytymätön työnantaja.

Rahoituskeskuksen virastokohtaisista sopimuksista ei ole hallituksen esityksessä mitään mainintaa. Hallituksen esityksen mukaan kyse on Tekesin nimen muuttamisesta Rahoituskeskukseksi, eikä uuden viraston perustamisesta. *Selvyyden vuoksi on hallituksen esityksessä tarpeen todeta, että Rahoituskeskuksessa sovelletaan Tekesin virastokohtaisia virka- ja työehtosopimuksia.*

Merkittävän julkisen vallan käyttöön (perustuslaki 124 §) liittyvät tehtävät säilyisivät Rahoituskeskuksessa. Yhtiö voisi kuitenkin Rahoituskeskuksen valtuutuksella tehdä valtionavustuslaissa (688/2001) tai valtion lainanannosta sekä valtioneuvoston päätöksistä ja valtioneuvoston asetuksista annetussa laissa (449/1988) tarkoitettuja rahoitus-, muutos- ja maksatuspäätöksiä joiden arvo ei ylitä 500 000 euroa. Hallituksen esityksen mukaan kyse ei olisi merkittävästä julkisen vallan käytöstä, koska Yhtiön rahoitustoimintaa valvova muutoksenhakuviranomainen ja takaisinperinnästä päättävä viranomainen olisi Rahoituskeskus. *Julkisen vallan tai merkittävän julkisen vallan käyttö on nykyisen hallituksen valmistelemien uudistusten yhteydessä pyritty määrittelemään aiempaa väljemmin. Julkisten hallintotehtävien hoito ja viranomaistoiminnan luonne on muuttumassa tavalla, josta ei ole käyty riittävää periaatteellista keskustelua. Kyse on myös julkisen toiminnan, valtionhallinnon ja valtion virkamiesten yhteisestä arvoperustasta, josta on yhä vaikeampi pitää kiinni mm. ohjaussuhteen muuttuessa tai puuttuessa (esim. yhteinen henkilöstöpolitiikka).*

Business Finland on ajateltu valtakunnallisena vastinparina maakuntien elinkeinopalveluille ja muutos halutaan toteuttaa ennen maakuntahallinnon käynnistymistä. Tavoitteena on, että laki tulee voimaan ja Business Finland -kokonaisuus aloittaa toimintansa 1.1.2018. *Onko maakunta-uudistuksen voimaantulon siirtymisellä (hallituksen päätös 5.7.2017) vuoden 2020 alkuun vaikutusta Business Finland -uudistuksen aikatauluun?*

Pardian mielestä henkilöstön edustus rahoituskeskuksen johtokunnassa on tarpeen. Edustuksesta tulisi ensisijaisesti sopia henkilöstöä edustavien pääsopijajärjestöjen kanssa eikä säätää vaalin järjestämisen pakosta.

Ehdotamme, että muutosturvaksi säädetään kahden vuoden irtisanomissuoja.

Puheenjohtaja

Niko Simola

Neuvottelujohtaja

Harri Sirén

3/HSn+SJ+NS